YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
13 päivänä helmikuuta 1979 *

Asiassa 101/78,

jonka College van Beroep voor het Bedrijfsleven on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Granaria BV, Rotterdam,

vastaan

Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, Haag,

ennakkoratkaisun erityisesti interventioelinten hallussa olevan ja eläinten ravinnossa käytettäväksi tarkoitetun rasvattoman maitojauheen pakollisesta ostamisesta 15 päivänä maaliskuuta 1976 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 563/76 (EYVL L 67, 15.3.1976, s. 18) tulkinnasta sekä ETY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat J. Mertens de Wilmars ja A. J. Mackenzie Stuart sekä tuomarit A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco ja A. Touffait,

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 College van Beroep voor het Bedrijfsleven on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 31.3.1978 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.4.1978, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla useita ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisön oikeuden eri säännösten ja määräysten tulkinnasta, erityisesti sellaisista, jotka koskevat vastuuta pätemättömiksi julistetuista lainsäädäntötoimenpiteistä aiheutuneesta vahingosta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat rehuja maahan tuova yritys, pääasian kantajana, ja toimivaltainen alankomaalainen viranomainen, pääasian vastaajana; asia koskee vastuuta vahingosta, jota kantaja väittää kärsineensä sellaisen päätöksen vuoksi, jonka vastaaja on tehnyt interventioelinten hallussa olevan ja eläinten ravinnossa käytettäväksi tarkoitetun rasvattoman maitojauheen pakollisesta ostamisesta 15 päivänä maaliskuuta 1976 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 563/76 (EYVL N:o L 67, 15.3.1976, s. 18) nojalla; yhteisöjen tuomioistuin on sittemmin kumonnut kyseisen asetuksen asiassa 116/76, Granaria v. Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten (Kok. 1977, s. 1247) 5.7.1977 annetussa tuomiossa.

Ensimmäinen kysymys

3 Ensimmäisellä kysymyksellä kysytään pääasiallisesti, oliko toimivaltainen kansallinen hallintoviranomainen velvollinen, siihen asti kunnes asetus kumottiin, kieltäytymään asetuksen (ETY) N:o 563/76 mukaisesti myöntämästä "proteiinitodistusta" kaikille niille, jotka eivät täyttäneet asetuksessa säädettyjä edellytyksiä.

4 Jokaista perustamissopimuksen mukaisesti voimaan saatettua asetusta on pidettävä pätevänä niin kauan kuin toimivaltainen tuomioistuin ei ole sitä kumonnut.

Tämä olettama on johdettavissa toisaalta perustamissopimuksen 173, 174 ja 184 artiklasta, joilla varataan yksin yhteisöjen tuomioistuimelle valta tutkia asetusten laillisuutta ja tarpeen vaatiessa todeta, miltä osin kumotun asetuksen vaikutuksia on pidettävä pysyvinä, ja toisaalta 177 artiklasta, jolla annetaan yhteisöjen tuomioistuimelle viime kädessä valta lausua asetusten pätevyydestä silloin, kun siitä on esitetty väite kansallisessa tuomioistuimessa.

5 Näin ollen perustamissopimuksella luodusta lainsäädäntö- ja tuomioistuinjärjestelmästä seuraa, että samalla kun yhteisön laillisuusperiaatteen noudattamiseen sisältyy yksityisten oikeus kiistää asetusten pätevyys tuomioistuimessa, tämä periaate merkitsee kaikille niille, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan, velvollisuutta tunnustaa asetusten täysi tehokkuus niin kauan kuin toimivaltainen tuomioistuin ei ole niitä kumonnut.

6 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että niin kauan kuin 15.3.1976 annettua asetusta (ETY) N:o 563/76 ei ollut perustamissopimuksen mukaisesti kumottu, sen täytäntöönpanosta vastuussa olevat kansalliset viranomaiset olivat velvollisia kieltäytymään asetuksen mukaisesti myöntämästä "proteiinitodistusta" kaikille niille, jotka eivät täyttäneet säädettyjä edellytyksiä.

Toinen kysymys

7 Toisella kysymyksellä kysytään pääasiallisesti, merkitsevätkö perustamissopimus ja ne periaatteet, joihin se perustuu, sitä että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla oli valta myöntää hakijalle poikkeus niistä edellytyksistä, joita asetuksen (ETY) N:o 563/76 nojalla oli säädetty "proteiinitodistuksen" myöntämiselle.

8 Vastaus tähän kysymykseen voi olla ainoastaan kieltävä, koska kyseiseen asetukseen ei sisältynyt yhtään nimenomaista säännöstä, joka olisi sallinut poikkeamisen kyseisistä edellytyksistä, eikä nyt käsiteltävässä asiassa olisi voitu vedota mihinkään ylemmäntasoiseen yhteisön oikeuden periaatteeseen, jonka perusteella kansalliset viranomaiset olisivat voineet tulkita asetusta toisin.

Kolmas kysymys

9 Kolmannella kysymyksellä kysytään pääasiallisesti, onko perustamissopimuksen 215 artiklan toinen kohta ymmärrettävä siten, että yhteisö on sillä perusteella, että se on antanut asetuksen (ETY) N:o 563/76, suoraan vastuussa niille henkilöille, jotka väittävät kärsineensä vahinkoa yksinomaan sen vuoksi, että kansalliset viranomaiset ovat panneet asetuksen täytäntöön.

10 Yhteisöjen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, HNL ym. vastaan neuvosto ja komissio, 25.5.1978 antamassaan tuomiossa (Kok. 1978, s. 1209) todennut, ettei asetuksen (ETY) N:o 563/76 pätemättömyys sellaisenaan ole riittävä peruste sille, että yhteisön voitaisiin katsoa olevan vastuussa perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla.

Viittaus tähän päätökseen merkitsee sitä, ettei yhteisöjen tuomioistuimen ole tarpeen vastata esitettyyn kysymykseen, etenkään kun 215 artiklan toisen kohdan soveltamista koskevaa kysymystä ei voida ratkaista perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisessa menettelyssä.

Neljäs ja viides kysymys

11 Koska neljäs ja viides kysymys on esitetty siltä varalta, että vastaus kolmanteen kysymykseen olisi myöntävä, ne ovat tästä syystä menettäneet merkityksensä.

Kuudes kysymys

12 Kuudennella kysymyksellä kysytään pääasiallisesti, onko kansallisen tuomioistuimen siinä tapauksessa, että sen on arvioitava kansallisen hallintoelimen mahdollista vastuuta, sovellettava perustamissopimuksen 215 artiklan toista kohtaa vai yksinomaan Alankomaiden sisäistä oikeutta.

13 Perustamissopimuksen 215 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetaan ainoastaan yhteisön vastuuta toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttamasta vahingosta, eikä se koske jäsenvaltioiden ja niiden viranomaisten mahdollista vastuuta.

14 Perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan mukaisen yhteisön vastuun määritteleminen kuuluu 178 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan eikä kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan.

Kysymys siitä, onko kansallisen viranomaisen korvattava ne vahingot, jotka jäsenvaltioiden hallintoelimet ja viranomaiset ovat aiheuttaneet yksityisille henkilöille joko yhteisön oikeutta rikkomalla tai kansallisen oikeuden vastaisella toimella tai laiminlyönnillä, ei yhteisön oikeutta sovellettaessa kuulu perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan soveltamisalaan, ja kansallisten tuomioistuinten on arvioitava kysymystä kyseisen jäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaisesti.

Seitsemäs ja kahdeksas kysymys

15 Näissä kysymyksissä viitataan siihen mahdollisuuteen, että kansallinen tuomioistuin soveltaisi perustamissopimuksen 215 artiklan toista kohtaa.

16 Edellä esitetystä seuraa, että tämän määräyksen soveltaminen kuuluu yhteisöjen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan eikä kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan.

Näihin kysymyksiin ei näin ollen ole syytä vastata.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden hallitukselle sekä Euroopan yhteisöjen neuvostolle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut College van Beroep voor het Bedrijfslevenin 31.3.1978 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **15.3.1976 annetun asetuksen (ETY) N:o 563/76 täytäntöönpanosta vastuussa olevat kansalliset viranomaiset olivat velvollisia, siihen asti kunnes asetus kumottiin, kieltäytymään asetuksen mukaisesti myöntämästä "proteiinitodistusta" kaikille niille, jotka eivät täyttäneet säädettyjä edellytyksiä.**

2) **Nimenomaisen poikkeuslausekkeen puuttuessa kansalliset viranomaiset eivät voineet myöntää poikkeuksia asetuksessa säädetyistä edellytyksistä.**

3) **Kysymys siitä, onko kansallisen viranomaisen korvattava ne vahingot, jotka jäsenvaltioiden hallintoelimet ja viranomaiset ovat aiheuttaneet yksityisille henkilöille joko yhteisön oikeutta rikkomalla tai kansallisen oikeuden vastaisella toimella tai laiminlyönnillä, ei yhteisön oikeutta sovellettaessa kuulu perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan soveltamisalaan, ja kansallisten tuomioistuinten on arvioitava kysymystä asianomaisen jäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaisesti.**

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco Touffait

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä helmikuuta 1979.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti